

Věc C-606/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

4. října 2023

Předkládající soud:

Administratīvā apgabaltiesa (Lotyšsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

2. října 2023

Žalobkyně:*AS Tallinna Kaubamaja Grupp**AS KIA Auto***Žalovaná:**

Konkurences padome

Předmět původního řízení

Žaloba na zrušení rozhodnutí Konkurences padome (Rada pro hospodářskou soutěž, Lotyšsko), kterým se prohlašuje existence několika porušení práva hospodářské soutěže.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Předkládající soud žádá na základě článku 267 SFEU o výklad čl. 101 odst. 1 SFEU.

Předběžné otázky

1) Musí orgán pro hospodářskou soutěž na základě čl. 101 odst. 1 SFEU prokázat existenci skutečných a konkrétních omezujících důsledků pro hospodářskou soutěž (*actual/real restrictive effects on competition*) pro účely

posouzení zakázané dohody, která v souvislosti se zárukou automobilů stanoví omezení, jimiž jsou majitelé automobilů nuceni nebo podněcováni k tomu, aby nechali opravy a údržbu vozidla provádět pouze u schválených zástupců výrobce automobilů a používali při pravidelné údržbě originální náhradní díly tohoto výrobce, což je podmínkou zachování platnosti záruky automobilu?

2) Postačuje ve světle čl. 101 odst. 1 SFEU pro účely posouzení dohody zmíněné v první předběžné otázce, že orgán pro hospodářskou soutěž prokáže pouze existenci potenciálních omezujících důsledků pro hospodářskou soutěž (*potential restrictive effects on competition*)?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Článek 101 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

Sdělení Komise 2010/C-130/01 ze dne 19. května 2010, „Pokyny k vertikálním omezením“ (dále jen „Obecné pokyny k vertikálním omezením“): body 96, 97, 110 a 111.

Sdělení Komise 2010/C-138/05 ze dne 28. května 2010, „Doplňkové pokyny k vertikálním omezením v dohodách o prodeji a opravách motorových vozidel a distribuci náhradních dílů pro motorová vozidla“, body 1, 2, 60 a 69.

Judikatura

Rozsudky Soudního dvora:

Rozsudek ze dne 15. prosince 1994, DLG, C-250/92, EU:C:1994:413, bod 31

Rozsudek ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise, C-7/95 P, EU:C:1998:256, body 76 a 77

Rozsudek ze dne 23. listopadu 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, EU:C:2006:734, body 49 a 50 a citovaná judikatura

Rozsudek ze dne 20. listopadu 2008, Beef Industry Development Society a Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, bod 17

Rozsudek ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další, C-32/11, EU:C:2013:160, body 34 a 36 až 38 a citovaná judikatura

Rozsudek ze dne 11. září 2014, MasterCard a další v. Komise, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, body 161, 165 a 166 a citovaná judikatura

Rozsudek ze dne 26. listopadu 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, body 29 a 30

Rozsudek Tribunálu ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping), T-612/17, EU:T:2021:763, body 378 a 443

Stanovisko generálního advokáta M. Bobka ze dne 5. září 2019 přednesené k věci Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2019:678, bod 28 a citovaná judikatura.

Stanovisko generální advokátky J. Kokott ze dne 22. ledna 2020 přednesené k věci Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:28, body 184 a 198

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Konkurences likums (zákon o hospodářské soutěži): čl. 11 odst. 1 bod 7

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Estonská společnost AS KIA Auto je jediným schváleným dovozcem automobilů značky KIA v Lotyšsku. AS KIA Auto provádí výběr a schvalování schválených zástupců, kteří uvádějí na trh automobily KIA a provádějí záruční opravy na účet výrobce nebo dovozce.
- 2 Rada pro hospodářskou soutěž zahájila řízení, v němž měla být posouzena existence protiprávního jednání, a to na základě oznámení majitele vozidla, jemuž byla odepřena možnost provedení záruční opravy poté, co údržbu jeho vozidla provedl nezávislý servisní pracovník.
- 3 Členové distribuční sítě pro automobily značky KIA v Lotyšsku, jimiž jsou AS KIA Auto, jakožto dovozce, a schválení zástupci (distributoři automobilů značky KIA a schválení servisní pracovníci), začlenili do prospektu pro zákazníky týkajícího se údržby a oprav záruční podmínky, v nichž bylo uvedeno, že záruka bude platná, pokud budou údržbu a opravy vozidla zajišťovat výlučně schválení servisní pracovníci, a pod podmínkou, že budou používány originální náhradní díly KIA a že údaje o každé údržbě budou potvrzeny podpisem zástupce schváleného servisního pracovníka. V prospektu bylo dále uvedeno, že náhradní díly zapojené nezávislým servisním pracovníkem nebudou bezplatně vyměněny.
- 4 Rada pro hospodářskou soutěž prohlásila v rozhodnutí ze dne 7. srpna 2014 (dále jen „napadené rozhodnutí“), že jednání AS KIA Auto porušuje zákaz stanovený v čl. 11 odst. 1 bodě 7 zákona o hospodářské soutěži, a uložila jí několik zákonných povinností a pokut.
- 5 V napadeném rozhodnutí Rada pro hospodářskou soutěž prohlásila, že přinejmenším od 1. ledna 2004, tj. po dobu více než 10 let, jednala AS KIA Auto, jakožto dovozce, ve vzájemné shodě se schválenými zástupci (distributory automobilů značky KIA a schválenými servisními pracovníky) s cílem uložit takové záruční podmínky, které nutí nebo podněcují majitele automobilů k tomu, aby během záruční doby nechali veškerou běžnou údržbu vozidla stanovenou

výrobcem KIA, jakož i veškeré opravy, na něž se nevztahuje záruka, provádět u schválených zástupců (servisních pracovníků) KIA, což je podmínkou zachování platnosti záruky automobilu, a při běžné údržbě, prováděné za tímž účelem během záruční doby, používat originální náhradní díly KIA.

- 6 V napadeném rozhodnutí se mělo za to, že tato omezení brání přístupu nezávislých servisních pracovníků na lotyšský trh v oblasti služeb údržby a oprav, na něž se během záruční doby nevztahuje záruka, a přístupu výrobců nezávislých náhradních dílů na lotyšský trh v oblasti distribuce náhradních dílů, což omezuje hospodářskou soutěž mezi distributory originálních náhradních dílů KIA a distributorů srovnatelných náhradních dílů. Dále se uvádí, že vyloučení nebo omezení hospodářské soutěže, pokud jde o nezávislé servisní pracovníky, má záporný dopad i na spotřebitele, neboť omezuje jejich možnost rozhodovat se mezi různými poskytovateli služeb oprav a údržby a tím snižuje či brzdí tlak na ceny těchto služeb. Mezi cenami originálních náhradních dílů, jež prodávají nebo dále prodávají výrobci automobilů, a cenami srovnatelných náhradních dílů často existují značné rozdíly. Neomezené používání srovnatelných náhradních dílů rovnocenné kvality během záruční doby přináší spotřebitelům značné výhody.
- 7 V napadeném rozhodnutí Rada pro hospodářskou soutěž prohlásila, že v rámci sítě KIA existuje vertikální dohoda týkající se záručních podmínek: 1) jako podmínka platnosti záruky automobilu je od majitelů automobilů požadováno, aby během záruční doby nechali veškerou běžnou údržbu automobilu stanovenou výrobcem KIA provádět výlučně u schválených zástupců KIA, což brání hospodářské soutěži na trhu v oblasti služeb oprav a údržby; a 2) při opravách a údržbě prováděných během záruční doby musí být používány pouze originální náhradní díly výrobce KIA, což brání hospodářské soutěži na trhu v oblasti distribuce náhradních dílů.
- 8 Rada pro hospodářskou soutěž měla za to, že sporná dohoda *omezuje svými důsledky hospodářskou soutěž*, a současně prohlásila, že *úroveň dokazování zakázané dohody* nevyžaduje, aby byly prokázány skutečně existující důsledky. Negativní důsledky pro hospodářskou soutěž vyplývají již z povahy omezujících podmínek. Podle názoru Rady pro hospodářskou soutěž budou mít majitelé automobilů každopádně zájem o to, aby záruka zůstala platná, zvláště pak u takového výrobku, jako je automobil, jehož oprava může pro majitele představovat značné náklady. Rada pro hospodářskou soutěž se proto domnívá, že za takových omezujících podmínek, jako jsou podmínky, jež tento orgán konstatoval v této věci, bude majitel tyto podmínky dodržovat, což znamená, že se rozhodne neprovádět údržbu a opravy, na něž se nevztahuje záruka, u nezávislých servisních pracovníků a že nepřipustí, aby při opravách byly používány jiné než originální náhradní díly. V důsledku toho jsou nezávislí servisní pracovníci a distributoři srovnatelných náhradních dílů vyloučeni z trhu. Rada pro hospodářskou soutěž má tudíž za to, že v této věci není nutné prokazovat skutečné důsledky [této praktiky].

- 9 AS KIA Auto a AS Tallinna Kaubamaja Grupp s napadeným rozhodnutím nesouhlasily, a proto jej napadly opravným prostředkem, který však zamítl Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud, Lotyšsko) rozsudkem ze dne 10. března 2017.
- 10 Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (senát pro správní spory Nejvyššího soudu, Lotyšsko; dále jen „Senāts“) zrušil rozsudkem ze dne 22. prosince 2021 (dále jen „rozsudek Senāts“) rozsudek Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) ze dne 10. března 2017 a prohlásil, že náleží Radě pro hospodářskou soutěž, aby prokázala, že bylo porušeno právo hospodářské soutěže, takže je pouze na ní, jakými nástroji prokáže, že k tomuto porušení došlo. Podle Senāts má tedy zmíněný orgán volný prostor k uvážení, jak má být dohoda kvalifikována: nenalezne-li dostatečně pevný základ k tvrzení, že dohoda omezuje hospodářskou soutěž z hlediska svého účelu, logicky se bude muset zaměřit na omezující důsledky dohody, aniž provede předběžné posouzení jejího účelu.
- 11 Senāts dospěl k závěru, že v této věci musí být určeno, zda byly důvody uvedené v napadeném rozhodnutí dostačující ke konstatování existence dohody, která je zakázána z hlediska svých důsledků. Senāts přezkoumal, zda se Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) v tomto ohledu řídil relevantními kritérii vyplývajícími z právních předpisů a z judikatury.
- 12 Senāts měl za to, že Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) při svém ověřování, zda byl v napadeném rozhodnutí důvodně učiněn závěr, že dotčená dohoda je dohodou zakázanou z hlediska svých důsledků, vycházel z nesprávných (nebo nesprávně pochopených) kritérii pro posuzování, jež měla být zohledněna v případě zákazu z hlediska důsledků. Za těchto okolností byl Senāts toho názoru, že Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) nebyl schopen přiměřeně posoudit, zda bylo odůvodnění rozhodnutí dostatečné.

Hlavní argumenty účastnic původního řízení

- 13 Po vydání výše uvedeného rozsudku Senāts uvedla Rada pro hospodářskou soutěž před Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud), že v této věci vyvstaly pochybnosti, pokud jde o definici omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledků a o výklad čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži v případech, kdy mají být zakázané dohody posouzeny z hlediska svých důsledků. Zásadní význam pro správné používání práva hospodářské soutěže má podle jejího názoru jednoznačné chápání pojmu „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu a z hlediska důsledků“, a to bez ohledu na to, zda se použije článek 11 nebo článek 13 (zákaz zneužití dominantního postavení) zákona o hospodářské soutěži. Podle mínění Rady pro hospodářskou soutěž se závěry obsažené v rozsudku Senāts podstatně liší od závěrů obsažených v judikatuře Soudního dvora Evropské unie, takže není zjevné, jaký je obsah omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledků, ani úroveň dokazování plynoucí z tohoto pojmu. Pro zajištění budoucí

legální a jednotné praxe (v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie) je tedy podle ní nutné, aby byla Soudnímu dvoru položena předběžná otázka.

- 14 Rada pro hospodářskou soutěž odkazuje rovněž na jinou věc, konkrétně na věc *Maxima*, v níž vydal Senāts rozsudek dne 29. prosince 2015 a v níž se tento soud nejen řídil restriktivním výkladem účelu omezení hospodářské soutěže, ale současně vyjádřil i svůj názor na nutnost prokázání skutečných důsledků. Ve věci *Maxima* vycházel Senāts z posouzení učiněného Soudním dvorem Evropské unie, v souladu s nímž považoval za nepodložené tvrzení žalobce, že při posouzení důsledků dohody musí být posouzeno pouze to omezení hospodářské soutěže, které skutečně nastalo. Podle mínění Rady pro hospodářskou soutěž neměl Senāts důvody ani k odlišnému názoru na používání čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži, neboť hlavním cílem odstavce 1 zmíněného článku je vyloučit dohody omezující hospodářskou soutěž, a to bez ohledu na jejich skutečné důsledky. Posouzení důsledků, včetně těch potenciálních, je v takovém případě nástrojem umožňujícím pochopit povahu dané smlouvy (bez ohledu na to, zda omezuje hospodářskou soutěž z hlediska účelu nebo z hlediska důsledků), nikoli odhadnout škodu způsobenou hospodářské soutěži.
- 15 Rada pro hospodářskou soutěž odkazuje na již vyvozené závěry týkající se posouzení důsledků, zejména v rozsudku Tribunálu ve věci T-612/17, *Google Shopping*, ač je nutné vzít v potaz to, že tato věc se týkala porušení článku 102 SFEU. Ve zmíněném rozsudku Tribunál rozhodl, že Evropská komise není bezprostředně povinna, a to ani na základě srovnávací analýzy předložené dotčeným podnikem, systematicky stanovit hypotetický srovnávací scénář ve smyslu uvedeném v tomto rozsudku. To by ostatně vyžadovalo, aby prokázala, že dotčené jednání mělo skutečné důsledky, což není nezbytné ve vztahu ke zneužití dominantního postavení, kdy postačuje prokázat existenci potenciálních důsledků. Ve výše uvedeném rozsudku bylo rovněž rozhodnuto, že Komise nebyla povinna prokázat skutečné uskutečnění možných důsledků vyloučení nebo omezení hospodářské soutěže, například pokles inovací nebo existenci zvýšení cen, které by nebylo odůvodněno žádným jiným důvodem než nedostatkem hospodářské soutěže.
- 16 Rada pro hospodářskou soutěž je toho názoru, že obdobný postoj by měl být uplatněn i pokud jde o použití a výklad článku 101 SFEU a potažmo i článku 11 zákona o hospodářské soutěži, neboť, jak se domnívá, z výše uvedených závěrů obecně vyplývá, že při posuzování vlivu určité dohody na hospodářskou soutěž z hlediska jejích důsledků není možné ani žádoucí, aby bylo posouzení dohody a všech relevantních okolností v konkrétním případě omezeno pouze na určení jednotlivých a měřitelných negativních důsledků pro hospodářskou soutěž, a že tento postoj ve skutečnosti vylučuje možnost, že by orgán pro hospodářskou soutěž zabránil existenci těch omezení hospodářské soutěže, jež *zatím nemají* negativní důsledky, jež by bylo možné fakticky určit.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 17 Senāts odkázal ve svém výše uvedeném rozsudku ze dne 22. prosince 2021 na judikaturu, která bude zmíněna níže.
- 18 Rozdíly mezi pojmy „účel“ a „důsledek“ a okolnostmi, jež mají být v jednotlivých případech posouzeny, Soudní dvůr vymezil i v souvislosti s výkladem čl. 81 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství a čl. 101 odst. 1 SFEU, kdy objasnil povahu těchto pojmů.
- 19 V tomto smyslu Soudní dvůr rozhodl, že rozlišení mezi „svým cílem protiprávním jednáním“ a „svým výsledkem protiprávním jednáním“ vychází z okolnosti, že některé formy koluzí mezi podniky mohou být považovány za škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy (rozsudek ve věci C-209/07, bod 17). Jestliže je tedy prokázán protisoutěžní účel dohody, není třeba zkoumat její účinky na hospodářskou soutěž. Nicméně v případě, že analýza ustanovení této dohody neodhalí dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži, je pak třeba přezkoumat účinky dohody, a aby tato dohoda podléhala zákazu, musí existovat skutečnosti prokazující, že hospodářská soutěž byla ve značné míře buď vyloučena, nebo omezena či narušena (rozsudek ve věci C-32/11, bod 34 a citovaná judikatura).
- 20 Co se týče určení existence omezení z hlediska účelu, Soudní dvůr rozhodl následovně: při posuzování, zda určitá dohoda představuje omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“, je třeba se soustředit zejména na znění jejích ustanovení, na cíle, kterých má dosáhnout, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého spadá. V rámci posuzování tohoto kontextu je rovněž třeba zohlednit povahu dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečné podmínky fungování a struktury dotčeného trhu nebo trhů. Existenci úmyslu není sice nutné ověřit, nic však nebrání tomu, aby tak bylo učiněno. Ostatně k tomu, aby měla dohoda protisoutěžní cíl, postačuje, aby mohla vyvolat negativní účinky na hospodářskou soutěž, tedy aby byla prakticky způsobilá vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu. Otázka, zda a v jaké míře skutečně k takovým účinkům dojde, může mít význam jen pro výpočet výše pokut a posouzení nároků na náhradu škody (rozsudek vydaný ve věci C-32/11, body 36 až 38 a citovaná judikatura).
- 21 Co se týče určení existence omezení z hlediska důsledku, Soudní dvůr rozhodl následovně: pro posouzení, zda je dohoda třeba považovat za zakázanou z důvodu narušování hospodářské soutěže, které je jejím důsledkem, je třeba přezkoumat hospodářskou soutěž ve skutečném rámci, který by vznikl nebýt sporné dohody. Soulad dohody s právními předpisy upravujícími hospodářskou soutěž nelze posuzovat obecně. Posouzení důsledků rozhodnutí sdružení podniků s sebou nese nutnost zohlednění konkrétního rámce, do kterého se mechanismus dotčené koordinace začleňuje, zejména hospodářského a právního kontextu, ve kterém působí dotčené podniky, povahy dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečných podmínek fungování a struktury dotčeného trhu nebo dotčených trhů. Z toho

vyplývá, že scénář vycházející z hypotézy neexistence mechanismu dotčené koordinace musí být realistický. Z tohoto úhlu pohledu lze v konkrétním případě zohlednit pravděpodobný vývoj, k němuž by došlo na trhu v případě neexistence tohoto mechanismu (rozsudek vydaný ve věci C-250/92, bod 31, a rozsudek vydaný ve věci C-382/12 P, body 161, 165 a 166 a citovaná judikatura). Soudní dvůr rovněž rozhodl, že čl. 81 odst. 1 ES sice neomezuje takové posouzení pouze na skutečné důsledky a toto posouzení musí rovněž zohlednit potenciální důsledky dotčené dohody nebo jednání na hospodářskou soutěž na společném trhu, avšak dohoda nespadá pod zákaz podle článku 81 ES, jestliže se dotýká trhu pouze zanedbatelným způsobem (rozsudek vydaný ve věci C-238/05, bod 50 a citovaná judikatura).

- 22 Z výše uvedené judikatury Senāts vyvodil, že dospěje-li orgán pro hospodářskou soutěž k závěru, že nemůže konstatovat omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, musí ověřit, zda dohoda neomezuje hospodářskou soutěž svými důsledky. Znamená to rovněž to, že *výše uvedený orgán musí získat soubor důkazů, jimiž prokáže, že hospodářská soutěž byla skutečně omezena. Je totiž věcí zmíněného orgánu, aby prokázal, zda dohoda skutečně omezila svými důsledky hospodářskou soutěž, což není zapotřebí provést v případě, že je konstatována existence omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu. Za účelem tohoto prokázání musí orgán přezkoumat podmínky hospodářské soutěže ve skutečných souvislostech, v nichž tyto podmínky existují, aniž podléhají vlivu sporné dohody, což v podstatě obnáší provedení analýzy trhu. Toto posouzení nesmí být teoretické a obecné, ale musí být založeno na podmínkách, jež jsou vlastní konkrétnímu trhu a dané hospodářské soutěži, neboť v opačném případě by se mohlo mít za to, že toto posouzení vychází z domněnek.*
- 23 Senāts uvedl, že Rada pro hospodářskou soutěž nevysvětlila, jakým způsobem chápe pojem „potenciální důsledky“, který použila, ani to, jak se posouzení těchto důsledků promítlo do rozhodnutí. Podle názoru Senāts nesmí být tento pojem v žádném případě spojován s posouzením, které je prováděno s cílem určit, zda je účelem dohody omezit hospodářskou soutěž, neboť v opačném případě by se stírala hranice mezi úrovní dokazování z hlediska účelu a z hlediska důsledků, což musí být vyloučeno.
- 24 Upozornil rovněž na skutečnost, že pojem „potenciální či případné důsledky“ je v judikatuře Soudního dvora spojován s pojmem „potenciální hospodářská soutěž“ a že podléhá stejné úrovni dokazování, jaká je použitelná na skutečné důsledky.
- 25 Senāts uvedl, že z Pokynů k vertikálním omezením rovněž vyplývá, že Evropská komise ověřuje skutečné i potenciální důsledky podle stejné úrovně dokazování.
- 26 Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) souhlasí s Radou pro hospodářskou soutěž v tom, že používání čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži by se nemělo lišit od používání čl. 101 odst. 1 SFEU, neboť právní rámec je v podstatě shodný, a rovněž s ohledem na cíl uznaný normotvůrcem, jímž je harmonizace právních předpisů Lotyšska a Evropské unie v oblasti hospodářské

soutěže. Při používání čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži je třeba zohledňovat úvahy Soudního dvora, jež se týkají používání čl. 101 odst. 1 SFEU.

- 27 Žalobkyně uvedly před Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud), že podle jejich názoru je třeba položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku.
- 28 Vzhledem k tomu, že účastnice řízení předložily v této věci vyjádření odůvodněná výkladem ustanovení unijního práva, jež není natolik zjevný, aby rozptýlil veškeré pochybnosti, má Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) za to, že je třeba položit Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu čl. 101 odst. 1 SFEU.

PRACOVNÍ DOKUMENT